

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

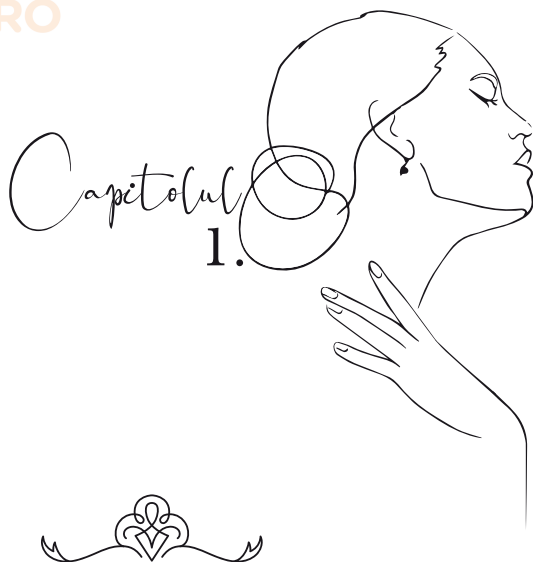

CORINNE
RÁKÓCZY

Libris
EDITORIAL
BRAȘOV, 2020

CUPRINS

PREFAȚĂ de <i>Cristina Lincu</i>	7
<i>Capitolul 1</i>	11
<i>Capitolul 2</i>	37
<i>Capitolul 3</i>	61
<i>Capitolul 4</i>	75
<i>Capitolul 5</i>	97
<i>Capitolul 6</i>	105
<i>Capitolul 7</i>	115
<i>Capitolul 8</i>	125
<i>Capitolul 9</i>	131
<i>Capitolul 10</i>	137
<i>Capitolul 11</i>	149
<i>Capitolul 12</i>	209
<i>Capitolul 13</i>	239
<i>Capitolul 14</i>	259
<i>Capitolul 15</i>	317
MULȚUMIRI	320

Septembrie 1822.

Rocșoveni, moșia Caloteanu, județul Mehedinți

De mai mult de o lună se mutaseră cu toții la conacul cel mic din pădurea Tâmnei, acolo unde de obicei boier Cristache Hristu Caloteanu se aduna cu prietenii și cu alaiul plăieșilor la vânătoarea de mistreți și capre. Multe serbări se ținuseră acolo, iar cu un an înainte, tot acolo se făcuse una din taberele pandurilor lui Tudor.

Căsoiul, o culă peste măsură de bine orânduită, fusese construit pe creasta dealului Tâmnei de lângă comuna Rocșoveni, unde moșier știut al pământului fusese conu' Cristache, iar înainte de el, tată-su și bunicul bătrân și străbunicul și alții până la vodă Mircea, care îl împrăprietărise pe primul Caloteanu pentru curajul său în luptele cu turcii.

Și boier Cristache, răposat întru Domnul în tabăra pandurilor de la Cotroceni, tocmai în București, în anul de grație

1821, lăsase moștenitor pe Mitru, așa încât soarta nu părea schimbătoare cu neamul lor.

Chestiunea de la 1821, care îi adunase de prin văi și păduri pe oamenii pământului sufocați de taxe, fusese și la inima boierului. Cristache Caloteanu se considera jefuit, așa cum și bătrânul lui fusese jefuit de oamenii Fanarului ori de grebla Istanbulului, așa încât, se gândise el, că pentru a păstra averea în familie, era musai să încoroneze un om al pământului, dintre marii boieri pământeni. De aceea fusese alături de vătaful de plai, de Tudorică din Vladimir, om luminat și descurcăreț, care păruse să poată răsturna carnavalul fanariot.

Sărmanul om nu voise cu niciun chip să-l trimită pe Mitru, fiul lui, cu Oastea Poporului, nici să însoțească escorta cavalească. Nu voise să îi riște viața, după ce-l pierduse pe fiul cel mare, pe Lisandru al lui, care zăcea în pământ din cauza lui Napoleon.

Își făcuse multe griji în legătură cu derularea evenimentelor și plecase la București după ce veștile despre victoriile lui Tudor se confirmaseră, dar nu apucase să vadă trădarea și martiriul lui. Boierul se îmbolnăvisese ca din senin după ce băuse un pahar cu apă, lucru neobișnuit pentru domnia sa, și murise înainte de trădarea Eteriei, de gălbinare, în bolnița Cantacuzinilor, aceea construită peste mânăstirea clucerului Colțea, nu foarte departe de Curtea Domnească din București, cu speranța că urma o victorie a românilor creștini credincioși împotriva neamurilor de jefuitori.

Degeaba venise iute, cu trăsură cu patru cai, cucoana Felicia, soața domniei sale, de îndată ce i se trimisese scrisoare despre boala soțului ei, degeaba îl îngrijise aceasta pe Cristache personal, cu mânușițele sale de nevestă devotată; boierul, după

ce se chinuise două nopți cu dureri îngrozitoare în zona de sub inimă și după ce toată puterea i se scursese, își luase la revedere și o legase cu limbă de moarte pe Felicia ca, fie ce-o fi, unicul lor fiu rămas în viață, Dimitrie, să-l moștenească în toate și cuvintele lui să fie literă de lege pentru întreaga familie. Atât și nimic altceva, pentru că testamentul era de mult întocmit și pus la păstrare la notarul familiei, în Craiova.

Moșia de la Dumbrava, parte a averii ce intrase în stăpânirea lui Dimitrie Caloteanu, cuprindea mai multe sate și colonii. Pădurea Tămnei acoperea toată zona împădurită până tocmai spre Bâcleș într-o parte și spre Greci în cealaltă și ținea de plasa Severin, al cărei centru se mutase înspre Cerneți după ce imperiul se retrăsese, pe la 1760, din locurile Mehedințului.

Cerneți, o localitate foarte veche, aflătoare pe locurile pe unde trecuse împăratul Traian cu legiunile romane, urcase și coborâse ca importanță în funcție de stăpânirea care o governa. Numele și-l luase de la „cei cerniți”, îndoliați când, pe la 1526, din ordinul lui Suleiman Magnificul, turcii făcuseră una cu pământul Cetatea Severinului. Lăsaseră spre amintire și înfricoșare doar urmele fundațiilor celor șase turnuri vechi ale cetății, printre care și un perete gros și înalt din donjonul impunător al cetății, căruia oltenii îi spuneau „Turnul lui Sever”.

Comuna Cerneți, reconstruită după distrugerea otomană și incendiul de pe la 1602 de pe moșia Buzeștilor, ajunsese la timpul secolului XIX să aibă mai mult de 40.000 de locuitori. De jur-împrejur erau moșiile Glogovenilor, ale Miculeștilor, ale Calotenilor și ale Stanomirilor, alături de proprietățile ramurilor Craiovești ori de noile proprietăți ale Vladimirescului și ale altor mulți boiernași, noi împroprietăriți ori

cărturari ce se aflau în slujba statului și a administrației când austriece, când turcești, după cum valurile istoriei mutau hotarele.

Moșia de la Dumbrava era mare iar pădurea Tămnei, făcea hotărnicie mai multor moșii în mijlocul ei, din care cea mai sălbatică parte aparținea Caloteanului.

Era un loc frumos, cu pădure deasă, pe care îl ținuseră mai mult pentru vânatoare și pentru nevoile de lemn. Contase pentru străbunicul lui Dimitrie Caloteanu și panta abruptă a locurilor, și pădurea care ferea de ochii iscoditori atunci când hotărâse să ridice casă.

Conacul era în locul cel mai de sus al zonei și de acolo, din tinda înaltă, fortificată, se vedea înspre satele dimprejur ca în palmă, dar cel mai bine se vedea centrul satului Rocșoveni. Gardul înalt de piatră al curții era străjuit de turnuri de pază ridicate în piatră, dar acestea nu mai erau folosite decât de slugile locului care își dădeau întâlniri amoroase, sub clar de lună, în foișoare.

Dimitrie Caloteanu, fiul și moștenitorul lui Cristache Hristu Caloteanu, nu era un june maleabil. De fapt, cu greu mai putea fi considerat june, la aproape 32 de ani.

Deși progresist, poate un pic prea mult, era considerat conservator prin tradiție, iar el nu infirmase acest lucru cu nicio ocazie, chiar dacă se întorsese din Europa Occidentală cu idei, obiceiuri și veșminte care nu erau tocmai în concordanță cu tradițiile orientale vechi impuse de politichia sultanului.

Născut de doamna legiuită a lui boier Cristache, Felicia Caloteanu, ca al doilea fiu trăitor al boierului, unic moște-

nitor al bătrânului după moartea prematură a fratelui său Alexandru, Dimitrie îl cunoscuse pe locotenentul Theodor Vladimirescu, subprefectul de Mehedinți, care, înainte de înnoirile revoluționare franțuzești de la 1789, se numea „vătaf de plai”. Îl susținuse fățiș și îi dăduse mijloace financiare pe ascuns pentru a susține pandurii, dar nu participase activ alături de unitățile pandurilor și de Oastea Norodului la luptele din 1821.

De altfel, la vremea respectivă, coana Felicia se folosisse de toate armele pe care le avea pentru a-l face pe Cristache să interzică sub cuvânt de dezmoștenire plecarea unicului fiu în viață la luptă împotriva fanarioților. Lupta fusese pe față. Bucătăreasa Ana și cămărășelele Frusina, Florica și Sanda, dar și servitorii boierului fuseseră năimiți cu viclesug de cucoană, primind de la aceasta câțiva saci de crumpene, o legumă care creștea ca o pară în pământ, gustoasă, pe care boiereasa o prăsisse, adusă de cineva din Ardeal. Odată ce primiseră cartofii, trufandale ce se aflau pe teritoriul Valah doar de vreo 50 de ani îi primiseră și cu sfaturi referitoare la îngrijirea lui Cristache căruia, deodată, începură să i se întâmple toate relele.

Până nu a asigurat-o boierul pe coana Felicia, cu Mitru și notarul de față, că, dacă îi nesocotea voința și îi dădea încuviințare lui Dimitrie să plece cu oastea norodului, avea să o lase să se călugărească, iar de-ar fi plecat fără învoire copilul, Cristache îl dezmoștenea public, hainele boierului erau mereu jilave și rău mirositoare, lumânările din cameră fumegau groaznic, mâncarea era sleită și îngrozitoare la gust, servitorii, surzi și hărmălaia de animale întăritate din curte, de nesuportat.

Cristache, care mai suferise asediul coanei Felicia doar o singură dată în viață și se înfiora la gândul suferințelor ce îl așteptau, cedase ușor. Mitru era consemnat la Cerneți.

Acum, după ce și lupta de la București fusese înăbușită, Tudor fusese omorât în chinuri și se așezase un pic de colb peste evenimentele îngrozitoare care se încheiaseră cu înscăunarea lui Ghica, și după ce doliul după boierul Cristache se încheiase, lucrurile se mai așezaseră, dar nu după fostele reguli, ci într-un fel nou.

Acum Mitru era Stăpânul, și toți cei care înainte îl luaseră drept copil acum îl respectau și se dădeau pe lângă el, laudându-i istețimea în afaceri.

Dimitrie era modern. Nu mai voia să poarte anteriorul lung și gros prins la brâu cu taclitul, acel șal turcesc din mătase, și nici conteșul, pelerina din postav colorat cu misadă de sămur, nici opinci ca imineii, chiar dacă haina era aceea care stabilea măsura statutului social, și nici barbă pravoslavnică nu mai dorea.

Peste tot însă, boierii tineri, cărturarii, funcționarii școliți și negustorii încercau să modifice legile și chiar tradițiile, iar asta era un lucru peste măsură de greu de făcut, care se împiedica la tot pasul de mentalități învechite.

Tinerii, mai ales cei care erau încântați de istoria recentă a prefacerilor din Europa Vestică și îl venerau pe Napoleon, își comandau pe bani mulți costume europenești din Germania sau chiar din Londra.

Se mai întâmpla și ca, sub presiunea bătrânilor, la adunări ori serbări, veșmintele moderne să fie acoperite de o haină din blană, lungă, chiar în plină vară, sau ca încălțăminte orientală

să fie înlocuită cu pantofi sau cizme cu toc de culoare galbenă, mai ales atunci când de față erau și importanți dregători otomani, dar valahii se uitau cu jind înspre Vest, iar cuvintele lor nu mai sunau supuse către Înalta Poartă, ea însăși în degringoladă.

Văduva boierului Cristache, coana Felicia, mândră că avusese printre strămoși un paharnic al banului Mihai, cuceritorul și unificatorul neamului românesc, era tot atât de conservatoare pe cât era Dimitrie de liberal în gândire, și în simțire. Ea, ferească Sfântul, nu ieșea din cămașa lungă, brodată bogat pe piept și pe guler, și nici nu renunța la rochia de deasupra din brocart împodobit generos. Corsetul îl purta între cămașă și rochie ca să n-o împungă tare balenele, iar peste rochie avea întotdeauna o haină de catifea cu guler de hermelină.

Degetele îi erau mereu pline de inele, iar la gât atârnau două-trei șiraguri de perle scumpe ori mărgăritar sau, la ocazii, șiruri de agate dintre cele mai bune aduse din Moravia, de la un comerciant de tradiție, sau rubinul cel mare al familiei, ori diamantele pe care le adusese zestre lui Cristache.

Boieresei Felicia Caloteanu, după o căsnicie de peste un sfert de secol, în care crescuse doi fii și îngropase trei copii, două fete și un băiat născuți morți, după ce se învățase cu tabieturile dumnealui, nu îi mai stătuse nimic în cale.

Știuse ea ca nevastă cum să îl ia pe Cristache și, mai cu duhul blândeții, mai cu capricii și lacrimi, se luminase pe de-a-ntregul când îl prinsese bine între picioare după ce îl născuse pe Alexandru, fiul cel mai mare, Lisandru al ei, pe care îl pierduse din cauza împăratului Franței.

După ce născuse, așa se lăuda către prietene, după ce născuse, înțelesese cum e să fii femeie și ce simplu e să-ți conduci casa dacă înțelegi că bărbatul e altă specie decât muieră, mai simplă și mai ușor de mulțumit, având chiar o predilecție pentru recunoștință în condiții de mare fericire trupească și sufletească.

Ajunsesse la bătrânețe aproape și, tocmai când patimile bărbatului se potoliseră iar ea preluase aproape integral voința și administrarea familiei, scumpul de Chistache dăduse ortul popii, galben ca ceara, vomitând și sufletul din el, așa că ea se retrăsese strategic să vadă întâi ce avea să facă Dimitrie cu noua lui stare de boier și cum avea să se orânduiască viața.

De data aceasta – prima dată când venea aici, la conacul din pădurea Tămnei după moartea soțului ei – nu vânătoria era motivul pentru care toate rubedeniile casei, prietenii și protejații se înghesuiau la conac și la casele de oaspeți dimprejur.

Veniseră mai întâi ei, Calotenii, dar după vreo două săptămâni se umpluse casa. În odăile de la parterul casei înnoptau prietenii lui Mitru, iar în aripa stângă a etajului toate încăperile erau ocupate de Stanomiri și Greceni. În dreapta, Ghiculeștii și Sergiuleștii, iar în aripa veche, profesorii și doctorii din zonă cu familiile lor.

Și camerele de serviciu erau arhipline, pentru că fiecare își adusese, după nevoie, una sau două slugi. Ea, soacra mare, avea și un salonaș la dormitorul ei, în care acuma dormea Florica, de care nu se mai despărțea de când ajunsese să se sprijine în baston, după moartea lui Cristache.

Florica se îngrijea de ea cu toate cele ce îi trebuiau și o ținea și la curent cu ce se întâmpla prin casă și prin curți în așteptarea evenimentului.

Motivul pentru care se aflau în pădurea Tâmnei era o nuntă, nedorita și neașteptata nuntă a fiului ei Dimitrie Caloteanu cu domnișoara Draga Stanomir-Vultureanu, ce urma să aibă loc în prima duminică de după Sfânta Maria Mică, tocmai în lăcașul sfânt ortodox cu hramul Intrării Maicii Domnului în biserică, ctitorit de familia Caloteanu tocmai la 1784 în satul Rocșoveni, moșia Tâmna, ca să le fie de pomenire peste veacuri.

Stanomirii, din care mireasa Draga provenea pe jumătate, erau un neam foarte respectat de boieri pământeni, ce fuseseră de-a lungul vremilor și domniilor vistieri, serdari și caimacami, ba chiar și urechile din ascuns ale mai multor bani și domni. Averi mari și pământuri multe adunaseră, dar vremurile din urmă, atinse de lăcomia domnilor fanarioți și de Înalta Poartă, cereau atenție și lucrătură fină în politicie.

Sângele li se mai subțiasse în familia Stanomir, deși se ținuseră departe de străini, căsătorindu-se mai mult între ei, ca neamuri, dar după 1800 puțini mai erau neatinși de mezalianțe. Boier Calistrat Stanomir rămăsese, în linie directă, cel mai curat și mai respectat în neam împreună cu soțioara sa ce provenea din neamul lui Radu Greceanu, cronicar al domnitorului Constantin Brâncoveanu.

Deși nunta aceasta era apogeul unui scandal din care ficia lui Stanomir, Caterina, rămăsese de căruță fiind părăsită ca logodnică de Dimitrie Caloteanu, o parte din rudele lor, cei mai apropiați de mama Dragei, Heraclia Stanomir-Vultureanu, văduva domnului Vultureanu, veniseră să onoreze

căsătoria. Asta se întâmpla, bineînțeles, din cauza scandalului acestei căsătorii încuviințate nu se știe cum chiar de Vodă, pentru că altfel ar fi fost de neconceput ca boier Stanomir să nu se afle lângă boier Cristache Caloteanu sau familia lui.

Din frageda pruncie a copiilor, cei doi boieri încheiaseră chezașie ca Mitru și Caterina să fie căsătoriți spre bucuria familiilor. După moartea lui Lixandru, fratele mai mare al lui Mitru, boier Stanomir se bucurase în ascuns că fata lui avea să-l ia pe moștenitorul unic al lui Cristache, dar totul se terminase groaznic atunci când, după moartea boierului Caloteanu, Mitru înnebunise și se îndrăgostise bolnav de Draga Stanomir-Vultureanu, verișoara Caterinei.

Așa fiind situația, boier Stanomir, tatăl Caterinei, nu venise la această nuntă și, ca urmare, nici consoarta acestuia ori copiii lor, Vladimir și Caterina, însă trimiseseră cu toții un dar pentru păstrarea aparențelor.

Vladimir, la rândul său căsătorit, întrerupsese orice relații cu fostul său prieten Dimitrie Caloteanu și nu avea de gând să mai cunoască niciodată apropierea după ce Dimitrie o părăsise pe Caterina și îi umpluse pe toți de rușine.

Cam asta era situația și era destul de clară pentru toată lumea.

Poate, dacă boier Cristache nu și-ar fi dat obștescul sfârșit în moment nepotrivit, flacăra care îl cuprinsese pe fiul lui ar fi fost înăbușită de rațiunea bătrânului, dar soarta avusese altă părere.

Deși cucoana Caloteanu, văduva lui Cristache, țipase cât o ținuse gura, îl amenințase cu dezmoștenirea și încercase